Gemeente Wassenaar

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer:	Z/23/075901
Documentnummer:	347390
Datum:	dinsdag 20 juni 2023
Onderwerp:	Luchtkwaliteit in Wassenaar
Bijlage(n):	Bijlage 1: Kaarten luchtkwaliteit Wassenaar en Nederland
	Bijlage 2: Advies luchtkwaliteit gemeente Wassenaar 2020 (Tauw)
	Bijlage 3: Verkeersmaatregelen voor een schone lucht in Wassenaar

Geachte Raad,

Met deze brief informeert het college u over de luchtkwaliteit in Wassenaar en het Schone Lucht Akkoord, zoals toegezegd in de raadsvergadering van 4 april 2023 (toezeggingen 507 en 508).

Aanleiding

In de raadsvergadering van 4 april 2023 is de voorgenomen Motie D66, GL, PvdA, DLW, VVD Schone Lucht Akkoord besproken. Tijdens de vergadering heeft de betrokken portefeuillehouder, wethouder Koetsier, de motie in huidige vorm ontraden en ter onderbouwing hiervan een mondelinge toelichting gegeven. Tijdens de behandeling van de motie kwam een wens naar voren vanuit uw raad naar meer informatie. Onder andere werd gevraagd om meer informatie over de luchtkwaliteit in Wassenaar in vergelijking met andere vergelijkbare gemeenten en de uitvoerbaarheid van de motie. Met deze brief informeren wij u over deze onderwerpen en schetsen wij welke afwegingen gemaakt kunnen worden bij het bepalen hoe om te gaan met luchtkwaliteit in Wassenaar.

Luchtkwaliteit in Wassenaar

Advies luchtkwaliteit gemeente Wassenaar 2020 (Tauw)

In 2020 heeft de gemeente Wassenaar een onderzoek (Bijlage 1: Advies luchtkwaliteit gemeente Wassenaar 2020) laten uitvoeren naar de luchtkwaliteit in Wassenaar, de verschillende bronnen van luchtvervuiling die van invloed zijn op de luchtkwaliteit in Wassenaar en welke maatregelen op dat moment kansrijk geacht werden ten behoeve van de luchtkwaliteit.

Het rapport geeft een uitgebreid overzicht van de luchtkwaliteit in Wassenaar en de aan te raden maatregelen. Een aantal conclusies uit dit rapport is inmiddels echter achterhaald. Dat geldt met name ten aanzien van twee punten. De advieswaarden van de WHO zijn strenger geworden. Ook is de gemiddelde luchtkwaliteit in Nederland sinds 2019 enigszins verbeterd. De huidige EU-normen en WHO-advieswaarden zijn als volgt:

Tabel 1. WHO-advieswaarden en EU-normen voor jaargemiddelde concentraties luchtverontreiniging

Stof	**WHO-advieswaarde jaargemiddelde concentratie (µg / m^3)**	**EU-norm jaargemiddelde concentratie (µg / m^3)**
Fijnstof PM2.5	5	25
Fijnstof PM10	15	40
NO_2 (stikstofdioxide)	10	40

Wassenaar in vergelijking met andere gemeenten

In Bijlage 1: Kaarten luchtkwaliteit Wassenaar en Nederland zijn drie kaarten opgenomen. Iedere kaart geeft de gemiddelde jaarconcentratie van een van drie stoffen weer: fijnstof PM2.5, fijnstof PM10 en NO_2 (stikstofdioxide). Op de kaarten is goed te zien dat de gemeente Wassenaar veelal een even goede of betere luchtkwaliteit heeft dan de andere landelijke en stedelijke gemeenten op de kaart binnen de randstad. Een vergelijking met landelijke gemeenten buiten de randstad is onbetrouwbaar, omdat de luchtverontreiniging in Wassenaar veelal afkomstig is van de stedelijke gebieden waardoor de gemeente omringd is. Dit is goed zichtbaar op de kaarten. De luchtkwaliteit in Wassenaar is vrijwel altijd gemiddeld hetzelfde of beter dan dat in andere landelijke en stedelijke gemeenten in de randstad. De relatief goede luchtkwaliteit in Wassenaar heeft er met name mee te maken dat de gemeente: veel natuur en weinig bebouwing heeft, weinig bronnen van verontreiniging heeft en veel relatief schone lucht vanaf zee ontvangt. Het resultaat is dat Wassenaar gemiddeld op jaarbasis en ook op etmaalbasis bijna altijd voldoet aan de EU-normen voor deze stoffen. Ook ligt de luchtkwaliteit in Wassenaar meestal dicht bij de nieuwe strengere WHO-advieswaarden.

Bronnen van luchtverontreiniging in en buiten Wassenaar

Op de bijgevoegde kaarten is te zien dat daar waar geen lokale bronnen van luchtverontreiniging zijn, bijvoorbeeld in de duinen, ook niet altijd wordt voldaan aan de WHO-advieswaarden. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de achtergrondconcentraties van deze stoffen zo hoog zijn dat Wassenaar als gemeente niet kan voldoen aan deze streefwaarden. Het merendeel van de

vervuiling is afkomstig van bronnen buiten de gemeente. Een uitgebreidere toelichting hierover is te vinden in Bijlage 1: Advies luchtkwaliteit gemeente Wassenaar 2020 (Tauw). Het lokale effect van verkeer, met name de N44, op de luchtkwaliteit is ook goed zichtbaar op deze kaarten. Aanvullend op de aanwezige achtergrondconcentratie zorgt deze lokale bron ervoor dat de luchtkwaliteit in sommige delen van Wassenaar gemiddeld verder van de WHO-advieswaarden af ligt. De effecten op luchtkwaliteit van zeer lokale en tijdelijke bronnen zoals houtstook en roken zijn niet te zien op deze kaarten omdat deze bronnen gemiddeld op jaarbasis te weinig effect hebben. Echter kunnen deze bronnen wel een effect hebben op de gezondheid.

De omvang van houtstook in Wassenaar is onbekend. Wel is bekend dat Wassenaar veel woningen heeft met schoorsteen, zowel in wijken met vrijstaande als met rijtjeswoningen.

Schone Lucht Akkoord

Bronnen van luchtverontreiniging in Wassenaar

Zoals beschreven in het Advies luchtkwaliteit gemeente Wassenaar 2020, is het merendeel van de luchtvervuiling in Wassenaar afkomstig van buiten de gemeente. Een zeer beperkt deel van de bronnen is te beïnvloeden. De bron van luchtverontreiniging met de meeste invloed op de volksgezondheid is in Nederland veelal roken. Deze bron is echter niet opgenomen in het Schone Lucht Akkoord. Er wordt vanuit andere gemeentelijke programma's ingezet om de gezondheidseffecten van roken te beperken. Roken wordt daarom als bron in deze brief verder buiten beschouwing gelaten.

In het Schone Lucht Akkoord wordt ingezet op het verbeteren van de gezondheid door het aanpakken van de volgende bronnen:

- Wegverkeer
- Houtstook
- Industrie
- Landbouw
- Mobiele werktuigen
- Binnenvaart en havens

In Wassenaar zijn alle bronnen met uitzondering van wegverkeer en (lokale) houtstook zeer beperkt in omvang of afwezig. De gemeente zet zich momenteel op diverse manieren in om gezondheidswinst te behalen door het aanpakken van luchtverontreiniging door verkeer en houtstook.

Inspanningsverplichtingen en benodigde inzet Schone Lucht Akkoord en SpUk-regeling

Wanneer een overheid ervoor kiest om het Schone Lucht Akkoord te ondertekenen, gaat zij hiermee een inspanningsverplichting aan. Dit houdt in dat de gemeente zich er met het ondertekenen aan committeert om een lange lijst van maatregelen te treffen ter verbetering van

de luchtkwaliteit. Over deze inzet moet gerapporteerd worden. Ook worden ondertekenaars geacht deel te nemen aan bijeenkomsten en een digitaal platform waar aanvullend gerapporteerd wordt over de voortgang.

Als een partij ervoor kiest om de SpUk-regeling vanuit het Schone Lucht Akkoord aan te vragen en in te zetten, moet een subsidieaanvraag onderbouwd ingediend worden. Een van de voorwaarden van deze SpUk-regeling is dat de aanvrager zelf evenveel middelen beschikbaar stelt als het bedrag dat wordt aangevraagd. Dit houdt in de praktijk in dat als een gemeente bijvoorbeeld een ton aan subsidie wil verkrijgen, zij zelf ook een ton beschikbaar moet stellen voor de beoogde maatregel.

Naar verwachting zal deelname aan het Schone Lucht Akkoord structureel extra inzet van 0,1 fte vragen. Als wordt ingezet op een subsidie voor het laten verwijderen van houtkachels (zoals in de voorgenomen motie wordt omschreven), zal het aanvragen van de SpUk-subsidie en het in uitvoering brengen van deze maatregel naar schatting tot en met september een extra inzet van 0,2 fte vergen.

Praktische overwegingen aanpak luchtkwaliteit en Schone Lucht Akkoord

Verkeer

De gemeente Wassenaar koerst reeds op het realiseren van een breed scala aan maatregelen om autoverkeer te beperken en schone mobiliteit te stimuleren en faciliteren. Zie voor een uitgebreide toelichting hierover Bijlage 3: Verkeersmaatregelen voor een schone lucht in Wassenaar.

Verdere gezondheidswinst kan behaald worden door aanvullend ruimtelijk beleid op te stellen over de afstand tussen de weg en woningen, scholen en kinderdagverblijven. Ook kan de gemeente ervoor kiezen om gezondheid nadrukkelijker mee te wegen door bij herinrichtingsplannen of verkeer- en vervoersplannen onderzoek te doen naar de korte- en langetermijngevolgen op de luchtkwaliteit. Dit brengt extra kosten met zich mee. Wanneer luchtkwaliteit sterk wordt meegewogen bij de besluitvorming rondom verkeer, kan dit vergaande consequenties hebben voor de invulling van de besluiten zelf en de maatschappelijke discussie daaromtrent.

Ondertekening van het Schone Lucht Akkoord leidt in Wassenaar naar verwachting niet tot verdere significante verbetering op het gebied van luchtkwaliteit door verkeer.

Houtstook

Op het gebied van houtstook kan de gemeente aanvullend op de huidige communicatie meerdere dingen doen om verdere gezondheidswinst te behalen. De meest denkbare maatregelen en de bijbehorende verwachte kosten en capaciteit worden weergegeven in onderstaande tabel.

Een van de weergegeven maatregelen, ook benoemd in de voorgenomen motie, is het aanbieden van subsidie voor het verwijderen of moderniseren van houtkachels en haarden. De gemeente Utrecht heeft dit reeds gedaan. 200 huishoudens hebben hier gebruik van gemaakt en de GGD

heeft aangegeven dat dit naar verwachting heeft gezorgd voor gezondheidswinst. De gemeente Utrecht zet daarom deze subsidie voort. Echter kan de situatie in Utrecht niet direct vertaald worden naar de Wassenaarse situatie. Dit heeft te maken met verschillen in woningtypen, woningdichtheid en capaciteitsbeschikbaarheid voor het SLA, het aanvragen van de SpUk SLA en de uitvoering.

Tabel 2. Uitvoerbaarheid van maatregelen voor houtstook

Maatregel	**Nodige capaciteit**	**Nodige middelen**	**Uitvoerbaarheid en verwachte effect**
Intensiveren van de huidige communicatie	Beschikbaar	geen	Goed uitvoerbaar en elders effectief gebleken
Uitgebreide bewustwordingscampagne	Beschikbaar	€ 10.000 - € 50.000 per jaar, afhankelijk van ambitieniveau	Goed uitvoerbaar mits middelen beschikbaar zijn en elders effectief gebleken
Het opnemen van beleid over rookbronnen in Omgevingsvisie en Omgevingsplan	Beschikbaar	geen	Goed uitvoerbaar Effectiviteit nog niet voorspelbaar
Het toevoegen van regels over rook in de APV en evt. intensivering van handhaving	Capaciteit moet vrijgemaakt worden om regels te onderzoeken en is afhankelijk van het ambitieniveau	Afhankelijk van ambitieniveau handhaving	Uitvoerbaarheid afhankelijk van ambitieniveau en capaciteit Effectiviteit nog niet voorspelbaar
Subsidie aanbieden voor verwijderen of moderniseren houtkachels uit eigen middelen in evt. samenwerking met Fonds Wassenaar	Beschikbaar, mits samenwerking met Fonds Wassenaar mogelijk blijkt	Afhankelijk van ambitieniveau.	Uitvoerbaar, mits middelen beschikbaar zijn Maatregel effectief gebleken in Utrecht

Maatregel	Nodige capaciteit	Nodige middelen	Uitvoerbaarheid en verwachte effect
Subsidie aanbieden voor verwijderen of moderniseren houtkachels, deels gefinancierd met de SpUk SLA na ondertekening van het SLA en in evt. samenwerking met Fonds Wassenaar	Niet beschikbaar: Deelname SLA vergt structureel 0,1 extra fte. Aanvragen SpUk-regeling vergt 0,2 fte t/m september	Afhankelijk van ambitieniveau De SpUk SLA vergt 50% inbreng van eigen middelen.	Niet uitvoerbaar door gebrek aan capaciteit Maatregel effectief gebleken in Utrecht

Motie Schone Lucht Akkoord

De gemeente Wassenaar voert de meeste maatregelen opgenomen in het Schone Lucht Akkoord die van toepassing zijn voor Wassenaar al uit. De meeste luchtvervuiling komt van buiten Wassenaar en kan de gemeente weinig beïnvloeden. De primaire bronnen van luchtvervuiling binnen Wassenaar zijn verkeer – met name de N44 – en (lokale) houtstook. De verkeersmaatregelen in het Schone Lucht Akkoord met de meeste impact op de luchtkwaliteit worden veelal reeds uitgevoerd. Op gebied van houtstook zijn een aantal extra maatregelen mogelijk, aanvullend op de communicatie die plaatsvindt. De uitvoerbaarheid van deze maatregelen is afhankelijk van praktische overwegingen en de beschikbaarheid van de nodige capaciteit en middelen (zie Tabel 2).

Concluderend heeft het ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord voor Wassenaar een aantal voor- en nadelen:

Voordelen

- Uitstralen naar de regio dat wij luchtkwaliteit belangrijk vinden en willen dat medeoverheden hier serieus mee omgaan

Nadelen

- Deelname vergt extra capaciteit door de inspanningsverplichtingen behorende bij het akkoord.
- Omdat Wassenaar een kleine gemeente is met weinig bronnen van luchtvervuiling en een relatief schone lucht, staat de benodigde inzet van capaciteit voor deelname niet in verhouding tot de (beperkte) voordelen.
- Bij het aanvragen van de SpUk-subsidie staat de hoeveelheid aan te vragen subsidie niet in verhouding tot de benodigde extra capaciteit en de inzet van 50% eigen middelen.

Het college is van mening dat de nadelen van het ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord zwaarder wegen dan het genoemde voordeel. Aanvullend op de omschreven maatregelen die Wassenaar al treft, zou een aantal extra maatregelen denkbaar zijn om te komen tot een nog schonere lucht door het aanpakken van bronnen in Wassenaar. Wij gaan hierover graag met uw raad in gesprek. Wij ontraden de voorgenomen motie in huidige vorm, omdat wij verwachten dat dit leidt tot onevenredig zware inzet van personeel met als resultaat een zeer beperkt rendement.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. K.D. Handstede,	drs. L.A. de Lange,
gemeentesecretaris	burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.